

RENOVACIÓ

Setmanari Nacionalista Republicà

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ

Méndez Núñez, 6, baixos

Els treballs se publiquen baix la responsabilitat de llurs autors. No's retornen els originals.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Trimestre 1'50 ptes.
Anuncis, a preus convencionals.

Any II.—TARRAGONA, 6 Septembre de 1914.—Núm. 59.

La guerra, diguin lo que vulguin els que la desitjen, sols deix records ben amargs i paralitza per llarc temps la vida econòmica dels pobles.

La pau, pel contrari, fomenta tots els rams de l'activitat humana i les causes nobles.

Neutrals i pacifistes

Han corregut rumors de que si l'Anglaterra havia pensat en proposar la pau entre les nacions que avui están sostenint aquesta guerra sense precedents històrics, que manté l'expectativa de tot el mon. Pero, desgraciadament, sembla que sols han sigut rumors, ja que si un telegrama ha donat la noticia de que's volia formalitzar la pau, noves posteriors l'han desmentida, assegurant que per ara i tant no es cert que s'hagués somniat amb la pau que tan necessària es sempre; i més en aquesta conflagració tan horrible que alguna nació hi está disposada a jugar'shi l'últim home, l'última pesseta i fins l'única tirania de que's fa prevaldre an els seus súbdits, tractant-los, no certament com se mereixen, sino que ni'l record de que son homes de carn i ossos com els propis tirans es prou per a fer-los rectificar el seu procedir gens humanista.

Nosaltres, que una vegada a la vida estem al costat del govern conservador en aquest punt concret de la neutralitat d'Espanya, i per lo que encara ens manquen mans per a aplaudir-lo, fem vots perque, si possible es avui, no s'esperi el dia de demà per a concertar la pau, i tot esperant que aquesta s'imposi, demanem amb totes nostres forces que no's trenqui la neutralitat declarada en nostre país.

Quin interès hi hem de tindre en declarar-nos favorables als uns o als altres, i per que hem d'embrancar-nos en aquest conflicte que de tan enredat com está, se fa ja tan difícil el poder-lo arreglar? Es que la nostra intervenció ha d'ajudar a restablir la pau? Es que encara algú creu que no hem fet prou el Quixot, i qu'hem d'exhibir una volta més la nostra diguem-ne valentia? Es que hi ha algún interès en volguer comprometre la nostra serietat i el nostre pervindre, ja bastant negre, aquest, de per sí? O es que ja hem oblidat les guerres colonials de Cuba i Filipinas, i ja no'ns recordem de l'aventura de colonització, com se ha dit qu'era, que de tants anys vé ventilant-se al Marroc?..

Neutrals i pacifistes: aquesta es la nostra actitud devant de les circumstancies, i a ajudar a conservar la neutralitat i la pau han de versar totes les nostres forces, encar que siguin petites, però que no per ésser poques volem que ningú deixi de regoneixe que son entusiasmats i inspirades per la bona voluntat que predomina sempre en tots els nostres actes.

Res de guerres; prou guerres. Sostinguin-les aquestes els que per son temperament bélic no saben veure altra solució a certs problemes que acudir als camps de batalla. Pero, que en aquest cas, siguin els que guerregin solament els qui creuen necessàries aquestes solucions; que no hi fassin intervindre als qui mai per

mai hem deixat de propagar la pau com a símbol de la regeneració i de l'avenç dels pobles.

* * *

Fruits del Centralisme

La destitució de l'Unamuno.

Ha sigut destituït del càrrec que des de molts anys venia desempenyant, l'actual Rector de l'Universitat de Salamanca D. Miquel de Unamuno.

El ministre ha justificat la seva actitud, fonamentant-la, amb la validés acadèmica, concedida per aquell rectorat a dos títols de batxillers, pertanyents a dos súbdits estrangers; no obstant, nosaltres, seguim creient, que no ha estat aquest mòbil, el que ha induït al ministre a pendre tan extremada resolució.

Unamuno's queixava de la poca cultura, i tenia raó sobrada; si cultura hi hagués, no's confiaria el ministeri d'Instrucció al que s'honora per primera vegada amb el càrrec de ministre; se respectarien més els animals i les plantes i no hi hauria necessitat de les Societats protectores; tampoc s'hauria pensat en obsequiar al President de la República Francesa, fent-lo assistir a la bárbara festa nacional, lo que la seva dignitat d'home i quefe d'Estat li obligaren a rebutjar l'ofertament.

L'Unamuno es de idees cultes i regeneradores; es, com deia en Sánchez Rojas, l'últim místic que'ns queda; es aquell home que's dirigeix al poble i li aconsella que enfonzi les 407 places de toros a fi i efecte de que les mateixes pedres, serveixin de fonament per a les escoles que'ns manquen. Temps ha, que'ls savis emigren d'Espanya; s'hi nota un gran odi a la ciencia. A Unamuno se'l destitueix; l'Eugeni d'Ors morirà sense càtedra; Galdós, sense aquell premi honorós, que en bon hora, fundá el malaguanyat Alfred Nobel.

Tot aixó, no son més que fruits del centralisme.

Les idees lliberadores i autònomes, no podrán mai arrelar en aquet país, mentres perduri el règim actual.

A l'eminent publicista Gabriel Alomar, li fou arreballada la càtedra de Literatura de l'Institut de Barcelona, càtedra que havia guanyat temps ha a l'Institut de Gijón, amb una oposició brillantíssima, de la que se'n ocupá la premsa.

Empro, aquest home era nacionalista i aixó, tan sols, ja bastava, per a enderrocar-lo.

Fruits del centralisme, son aquests; arreballar les càtedres als qui'n son mereixedors; posar trabes a la nostra Mancomunitat, el decret de notaries, destituir als homes eminents, etc., etc.

Deia un diari barceloní, que les nacions, que fa un més, eren civilitzades, haurien extés un pont a l'Unamuno, per a que li hagués sigut fàcil escalar els grans destins de la patria; aquí, no sols se li vola el pont, sino que's preté aniquilar-lo.

Ell, es el mestre que ensenya als seus deixebles que no secundin aqueixes vagues estudiantils, sense cap finalitat pràctica; ell, els hi deia que sols deuen portar-se a terme, quan se tracta de protestar de aquell estol de profes-

sors que no ensenyen; ell, es, sens dubte, l'únic Rector, que descontava de l'haber, els jorns que cada catedràtic faltava a la seva classe; per aixó, ja deia, que no era la seva, la Universitat model, pero sí, la més disciplinada.

En canvi, tenim an en Royo Villanova, avui Rector de la Universitat de Saragossa, que en una conferencia donada a l'Ateneu de Madrid, digué que llensaria les primeres pedres contra les Corts Catalanes; aquest home, que s'oposa a la autonomia, demanada per tots els pobles per que es la base per a son engrandiment, se li permet que abandoni les aules per anarse'n amb el Comte de Romanones, a fer un viatge de propaganda monàrquica i com a recompensa's guanyá aquesta torre de marfil que se'n diu el rectorat.

Comparéu, llegidors aquets fets, i vosaltres mateixos, feu els comentaris, perque jo els faria massa violents. Al qui abandona la càtedra, se'l recompensa; al qui dedica tota sa vida al treball se'l destitueix de la manera mes ignominiosa.

En una carta dirigida al Grop tarragoní "Pro-cultura" deia, que ell no hi podia col·laborar, perque no podia concebir un flamenc a Tarragona; no obstant, els nostres anies no deixaren de reconeixe la seva bona fé; ell, s'expressava aixís, per que coneix l'esperit renaixent del nostre poble i no podia creure que aquí somniessin en vicis ni en les corregudes de braus, perque així no s'encarna la Catalunya gran i bona.

I per acabar, no cal dir la satisfacció amb que veuríem la reposició que demana la ciutat de Salamanca per al doctor Unamuno, perque's tracta d'un savi, en primer terme; perque les seves idees culturals, encaixen perfectament amb el nostre modo de pensar; perque estem, en fi, plenament convençuts que aquesta destitució, no sols ha estat un crim de lesa humanitat, sino que ha sigut fer traició a la brillant i esplendorosa historia d'aquell centre docent que tants dies de gloria reportá al Estat espanyol.

JOAN SALVAT I BOVÉ.

* * *

Glosa

Molts son els que aimen fervorosament la natura i entre ells jo m'hi compto. El poguer contemplar-la seguidament, el tindre ocasió de deleitar-me en mitj d'una boscuria, d'una serrallada o baix d'un plá, cantant les delícies i ben-haurances de la tranquil·litat bosquetana, la brisa montanyenca, el murmur de les corrents dels riuets i la fressa del arbratal bellugar-se en la planuria, es lo que a mi'm delecta, i fa que siga un constant aimador de tot aixó que Deu creá i se li ha donat el nom de Naturalesa.

Fa uns quants dies que fastiguejat per la vida de ciutat, vareig inquirir-me en una d'aquestes gavies que'l mal gust del públic ha cregut convenient dar-les-hi'l nom de vagons, per a traslladar-me a una petita vila.

Dic petita i certament ho es tant, que podria confondre se-la amb un pessebre d'aquests que fan les delícies de la mainada en les festes de Desembre. Empró, el ser petita, no es obstacle, ni resta mèrit per a que siga pintoresca

o per que sos habitants tinguen els millors dots d'hostatjadors, de ben educats, de persones complimentoses i fines, en una paraula, que responguin tots ells d'un modo admirable al nom que al batejar-la varen donar-li: el de Argentera, que, etimològicament, representa terreny de plata.

Ben prompte el meu caràcter bellugadiç, frissós i alegre, feu coneixensa amb la major part dels que formen la colonia estiuenca i son la nota de color del poble i que per demostrar una volta més la seva cortesia i ganes de complaure, seguidament deixaren caure una pluja de projectes i més projectes de visites a fonts, a garrigues, al pantano, a Escornalbou, els que si be delectosos tots, no conto per a no fatigar-vos.

No puc per menys, empró, encar que volgués, deixar de relatar-vos la excursió, que baix la direcció den Tomás Llebaria, antic militar, home de vasta cultura, coneixedor de la materia, varem realitzar al vetust monastir de Escornalbou, avui reconstruït per son propietari Sr. Toda.

Algo entrat el matí i amb un sol que comensava a escalfar les pedres—doncs es cosa ja sabuda que allí aont hi ha dones joves no es poden buscar matines—començà la petita caravana a pujar la costa de la muntanya que, com nou calvari, condueix al monastir i al cim de la qual s'hi trova l'esglesia de santa Bàrbara.

Tot rient i fent broma, amb un estol de damiseles aixericades i enjogassades, que lo mateix que cabres monteses trepaven per les escabroses roques i tot descañant de volta en volta en els rústics seients que'n el camí, per descans del vianant, s'hi troven, varem poguer arribar a la petita plassa de l'antic monastir enfront del portal d'entrada.

Els jovincels, les damiseles i la mainada, corrien accelerats tot empenyent-se per a ésser els primers en traspasar-lo, quan de prompte, el nostre director, el que galantment ens feu de *cicerone*, ens endreçà, les següents paraules: Ens trovem davant les ruïnes de un vell castell, de una antiga confraria; cada pedra, cada pilà, cada munt de runa, es un minuscol llibre aont poden llegir-s'hi els records de antigües grandeses, de coses ja mortes i que no tornaran a presentar-se en la vida; contempleu-les molt be, ans de traspasar-les; llegiu-les i endresseu-les-hi un record, una oració ferventa i que el seu estudi us serveixi d'ensenyansa per a recordar que totes les grandeses se esfumen i no's converteixen a la fi, més que en pols i runes.

I ara entreu, admireu l'obra magna que'n el reinat d'Alfons I l'any 1.165 i baix la direcció den Joan de Sant Baldiri, canonge, camarer i paborde de la Seu Tarragonina va realitzar-se en aquesta encontrada.

El mentat canonge, baix els auspicis i protectorat del Arquebisbe de Tarragona creà en el cim de la serra, un convent del ordre de Sant Agustí, junt amb una espaiosa esglesia, dedicada al arcàngel Sant Miquel i beneïda per l'arquebisbe Huch de Cervelló. Aquest temple, junt amb el convent, com se pot veurer per les despulles que encare existeixen, es una obra senzilla, purament romànica, feta quasi tota de pedra roja, arenisca, tan abundosa en aquesta comarca.

En 1.574 fou secularitzat el convent de agustinians, quedant tan sols un canonge i aleshores l'arquebisbe Antoni Agustin va cedir l'ús del edifici als framenors o recolets.

En 1.550 la antiga comunitat restà substituïda pels frares de Sant Francesc, reformats, que convertiren el convent amb Col·legi-seminari del arcàngel Sant Miquel d'Escornalbou i de aont ne sortiren frares de reconeguda fama en la ciencia theologica, en filosofia i en la predicació, extingint-se dita comunitat i venent-se ses terres en força de les lleis desamortisadores l'any 1835.

Segons resen documents antics, en aquest terme hi creixia espessim bosc, que servia d'alberca tota la gent maleant de l'encontrada, lladres i serrahins, que devastaven i danyaven els bens i les persones de la regió del Camp i del Ciurana, tenint necessitat la comunitat de construir un amurallament, una fortalesa, per a sa defensa.

De tot aquell poder antic, de tot aquell cúmulo de grandeses, res quasi'n queda; sostres enfonçats, parets amb grosses esquerdes, fines-trals tots oberts, columnes caigudes, capitells destrossats, estatuets truncades, torres obertes de dalt baix, montanyes de pedra caigudes, munts i més munts de runes, en mitg de les quals creix un tendre bosc quins arbres i fulles sembla volguer enfilar-se buscant la claror del cel.

Oh tu orgull! Oh tu grandesa! Trist, molt trist, es el destí a que t'empeny el transcurs del temps.

Un cop visitada la part externa del monastir, pasarem a visitar l'interna, que si be l'obra en sí no es important per ser completament moderna i reformada, no deix d'ésser digne de una visita per al gran cúmulo d'objectes artístics que encar que no perteneixen al convent, la constancia i bon gust del propietari hi te magatzemats.

L'interior del mateix, més que aspecte de monastir el te de castell feudal, plassa d'armes, sala de recepcions, de cassa, etc.

Em pró lo més digne de mencionar-se per a mí, es la gran biblioteca, que no descriu per por de fer-me pesat i cansar-vos massa.

No vull acabar el meu treball sense relatar la impresió delectosa, emboraxadora que ocasiona la contemplació de la natura desde Santa Bàrbara.

Oh tu poeta, escriptor, jovincel que aspiras a la má de tá enamorada, damisela que continuament somnies amb la grandesa i felicitat futures! Oh tots vosaltres, sigueu qui sigueu, pareu en aquet lloc, dirigiu vostra vista envers l'espai, contempleu les hermoses serralades de Prades i Montsant, el rocam de la Mola, la bonica planuria que al peu es divisa, l'engrescadora cinta blavenca del mar que sembla volguer-se confondre amb l'horitzó i després d'extesiar-vos dirigireu un himne a la Natura.

Un cop fet un mós i després de beure un gotet d'aigua fresca en la font del terme, emprenguerem el retorn al poble.

La campana tocava justament mitg dia, quan la petita caravana empenya la marxa serra avall, la mainada semblava cometre menys entramaliadures, e's jovincels i les damiseles es mostraven quelcom seriosos i els entrats en anys se'ls començava a notar palpablement senyals de cansanci, em pró tots, desde el primer al últim, sentíam fonda satisfacció, gran alegría de haber-la feta i en el fons de nostra ánima no teníem més que lloances per a l'organitzador i director a la vegada, lo mateix que per als propietaris del monastir, que tan galantment i en tanta finura'n's feren els honors del castell i de la casa.

X.

* * *

Papam habemus

El dijous el Cónclave reunit al Vaticá, va donar a coneixe el resultat de la elecció per a designar al qui havia de regentar la més alta autoritat de la Iglesia católica, amb motiu de la mort de Pius X.

Ha recaigut el nomenament en el Arquebisbe de Bolonia en Giacomo della Chiesa, el qui, a l'acceptar el càrrec de Pastor de Crist en la terra, ha adoptat el nom de Benedictus XV.

Per lo que a nosaltres ens pot afectar, el nomenament del nou Papa, no ens diu altra cosa que s'ha proveït la vacant del seu ante-

cessor, i que l'ex Arquebisbe de Bolonia es l'encarregat de mantindre el caliu que encara queda del catolicisme, tal com deiem en el darrer número d'aquest periódic, i que li será bastant pesada la tasca que ha de realitzar, en aquests temps en que se té a totes les religions per lo que son, aixó es, com a coses secundaries per a la vida de l'home que ha de bregar tant i tant amb el treball per a poder crear a la seva familia.

* * *

Caritat (?)

El senyor Governador de la provincia, el genuí representant del Govern d'Espanya, ha enviat atents besa-les-mans a totes les societats, gremis i agrupacions de Tarragona suplicant-los-hi obrin suscripcions de donatius per a remeiar l'actual crisis obrera agravada per la repatriació dels que un día sortiren de sa patria cercant un lloc on cambiar son treball per unes monedes...

El Govern demana quartos i poques vegades haurá estat tan ben dirigit un treball devingut de Madrid; podem assegurar que no quedará ciutadá aon no arribin aquestes llistes per varis conductes diferents. S'ha anat a cercar la persona que te una pesseta per a donar, allí on se trobi, malament fos a casa seva... En canvi, si mireu al revés de la medalla, el problema varia talment d'aspecte: si lo que's porta a cap fos quelcom per a beneficiar an aquest poble... ¿estaría tan ben portat, tan escrupolosament treballat?

Per al pago dels *alcances* d'Ultramar als infelissos fills de mare qu'un día vessaren la sang per la Patria a les hermoses terres de les ex colonias espanyoles, s'ha seguit un procediment semblant en quant a perfecció, a pesar de les súpliques i reclamacions dels diputats republicans i socialistes al Congrès? No, la roda administrativa no ho ha permés...

El Govern necessita quartos perque l'hisenda nacional está extenuada i acudeise al poble, explora la voluntat del poble perque l'ajudi a treure de la fam a tantes centes boques que vaguen... i la voluntat del poble, d'aquest poble, tan bella i fermament exposada quan l'última etapa parlamentaria, en contra de la guerra del Rif, que devora 200 milions de pesetes a l'any, no va ésser atesa ni tan sols temuda.

¿Com es posible no poguer atendre a la fam de una petita part de la clase obrera a un país que's llensa a una guerra de conquesta,—puig que si fos d'independencia fora justificada,— que en el temps que dura li ha costat uns mil milions?

Realment s'ha perdut el seny a Espanya. ¿Existiria de fet, aquesta crisi, si les arque de la nació retinguessin alguns d'aquests milions gastats a les ermes terres africanes sacrificant gent?

¿Existiria de fet, aquest nombre de repatriats si una part d'aquests milions derrotats per uns somnis d'imperialisme, s'haguessin dedicat al foment d'obres públiques, que a més del treball que porten en sí representen una força de riquesa agrícola i comercial i per consegüent una base de benestar general?

No estaria de més que per a donar una lliçó gráfica an aquests Governos que patim, devinguessin un fracás absolut aquestes suscripcions tan ben demanades al poble i fos necessari, absolutament necessari, acudir a la voluntat inspiradora de la guerra del Rif per a que remeies el mal que en mal hora va ocasionar.

* * *

Teatre de Naturalesa

La representació de *La Viola d'or* al Teatre de Naturalesa del bosc de Can Terrés de La Garriga, va ésser un éxit ben remarcable per als seus organitzadors i un triomf per al Teatre català.

Una obra escrita per un dels més inspirats poetes de Catalunya, l'Apeles Mestres; amb varis números de música de l'Enric Morera que tants llorers porta guanyats en la seva carrera artística; amb la cooperació de l'Enric Borrás, el més gran dels nostres actors; amb la trama escenogràfica dels meritíssims Vilumara, Moragas, Alarma i Junyent; amb figurins del propi Apeles Mestres, tot engegat baix la direcció de un home tan expert en l'art del teatre com es l'Adrià Gual i la renomada cobla *La Principal* de Perelada, executant els fragments musicals, i'ls balls dirigits per la Pauleta Pamies, i tants altres artistes, tots ells de válua regoñeguda, per força havia de resultar una festa ben agradable i una nota d'art de la terra de les que deixen perdurables records als que hi varen concorre, que foren en nombre considerable.

Veus-aquí l'argument de *La Viola d'or*:

"Una vegada... Talment quan erem infants, ens hem encisat amb la vella rondalla. Però ara l'hem viscuda, entrant-nos pels ulls i per l'enteniment i corprenent nos com quan erem uns nens. Es un d'aquells bells contes dels germans Grimm: el violí prodigiós. Un jove bon minyó i pobre, En Serafi, que s'es enamorat d'una gentil fadrina, la Claretta, filla d'un batlle malgènit i tiré, batlle de la vila de... Maimenrecordo. Una fada afavoreix l'amor de l'humil minyó i la gentil fadrina, tornant-lo totpoderós per l'eficàcia de la viola d'or que li ofrena, a canvi de la antiga i rónega viola amb que s'acompanyava les ingénues cançons que encisen els camperols.

La noia viu plena de marriment, perquè el seu pare, el batlle, la vol casar amb el comandant foraster de la tropa aquartelada al poble. Aquell i el batlle li porten jurada al pobre Serafi. Però la viola d'or té la virtut de fer ballar a tot aquell que escolta el seu só. En Serafi, no pot escapar a la rancúnia del militar engelosit i a la furia del batlle, i a plé bosc es fet presoner com si fos un lladre.

Jutjat i condemnat a mort, demana l'infelís al péu de la forca una mercé, la darrera: que li deixin fer una tocada de viola. Li concedeixen la postrera mercé, amb l'apoiament de tots, menys del batlle. Però ni mai que ho haguesin fet. Als primers acords se'n entra a tots una tal pruija de ballar, que encara estarien ballant si no arriben a perdonar la vida a En Serafi i no li donen la Claretta per muller i per afegidura.

L'amor triomfa, i triomfa el glosador de la ingénua rondalla, l'eminent Apeles Mestres, brodant tres actes tots florits d'una gràcia ingénua i pura. I triomfa encara el genial Enric Morera, el més català, dels nostres músics, amb un enfilall de motius que s'esgranen en variats números musicals, d'una originalitat i d'una meravellosa simplicitat d'instrumentació que encisen. Lletra i música foren sorollosament aplaudides. L'orquestra, formada pels músics de la celebrada cobla de Perelada, va portarse bé."

Res hi tenim que dir nosaltres, a no ser que felicitem a tots els organitzadors d'aquesta festa d'art català, als autors i a tots els artistes que hi varen pendre part, contribuint amb la seva tasca a aquesta manifestació vital del Teatre de la nostra terra.

Notes de la guerra del 70

Creiem d'oportunitat recordar alguns antecedents de la guerra franc-prussiana de l'any 1870.

Mentres ara tots els polítics francesos, sense excloure als antimilitaristes, han considerat necessària la guerra amb el seu etern enemic, no hi varen mancar, l'any 70, il·lustres estatistes que varen oposar-s'hi ben fermament.

Thiers digué davant el Parlament: "Considero aquesta guerra com soberanament imprudent. Ofeneu-me insulteu-me. Estic disposat a sofrir-ho tot per defensar la sang dels meus conciutadans que aneu a vessar per demència."

D'aquesta manera, escrigué Andelarre, una

Cambra fou arrastrada a votar una guerra terrible, sense exèrcit, sense aliats, sense raó i sense pretext.

No cal repetir quant diferents son les circumstàncies que han precedit a la guerra actual.

En quant als començaments d'una i altra campanya, també s'adverteixen diferències ben notables. S'han invertit els termes. Ara és Alemanya la que ha declarat la guerra amb el sol auxili d'Austria. Mentres s'han unit a França per a lluitar, Rússia, Anglaterra i Bèlgica.

A l'any 70 fou declarada la guerra el dia 17 de juliol. Els francesos, segons notícies del *Diario Oficial*, devien comptar amb un exèrcit de línia de 750.000 homes; no obstant, no'n pogueren posar en peu de guerra més que 200.000, segons refereix el conciençut historiadore suïc coronel Rustow.

El desgavell de la movilització fou tant gran, que basta citar el fet cert de que un grupo d'obrers destinat al exèrcit del Rhin fou embarcat cap a Argèlia.

En canvi els alemanys portaren 500 mil homes a la frontera, admirablement organitzats i disposats.

Als quinze dies justos d'haver-se declarat la guerra, els alemanys invadiren l'Alsàcia.

El dia 6 d'agost s'apoderaren els alemanys de Fraeschwiller, fent als francesos 6.000 morts i 7.000 presoners. El dia 18 del mateix més d'agost se donà la terrible batalla de Saint-Prinat. El 29 tingueren els francesos altra derrota en el Mosa.

I al primer de setembre, els alemanys destrocaven per complet a l'exèrcit francès a Sedán, fent presoner a Napoleó III. Tot això ocorregué en el breu plaç d'un més.

Ja's veu com actualment, a pesar de la major perfecció dels armaments, de la major escrupulositat en els preparatius i de l'extraordinària multiplicació i rapidesa dels medis de transport, van les coses mol més poc a poc.

Les set meravelles del mon

El Trasatlàntic.

Apesar de que'ls vaixells de guerra desplacen trenta i trenta dos mil tonelades, el seu preu de cost tant elevat i les necessitats del pressupòsit, obliguen a certes economies. Se construeixen cuiracats menys cars, per a tenir-ne més nombre.

Però amb la marina mercant no ocorre lo mateix. Totes les fantasies, totes les exageracions son possibles. No son vapors lo que's construeix: son colossals ciutats flotants. Alemanys i anglesos rivalitzen en aquest punt, a copia de milions, perque per lo que a nosaltres se refereix, estem limitats per la poca amplada dels nostres ports i la poca profunditat de les badies.

A l'"Imperator" alemany, l'Anglaterra hi oposarà ben prompte l'"Aquitania", a punt de terminar-se. Figureu vos un vaixell de 320 metres de llarg i 30 d'ample amb ponts que constitueixen una quinzena de pisos, amb una altura de 30 metres; un vaixell que obstrueixi la rue Royale, passant el doble dels terrats de les cases i que sortint en la plaça de la Concordia anés a parar a la Magdalena; un vaixell que tingué 1.200 homes de tripulació i que pogués portar, donat el seu desplaçament de 47.000 tonelades, prop de 5 mil passatgers.

No es una bojeria aquesta concepció? Voler transportar, de l'una a l'altra part de l'Atlàntic, tota la població de un cantó de nostra França, a la velocitat fantàstica de vintísis a vintíset mefros, es a dir, en quatre dies i unes hores solament? El cost mateix de una construcció d'aquesta classe, casi no la capeix cap imaginació. Es precis portar 15 mil kilos de carn; 50 mil litres de llet; 1.500 kilos de mantega; 500 mil litres d'aigua i lo demés en proporció; serà precis gastar, poc més o menys, 8 mil tonelades de carbó (vuit milions de kilos), es a dir, el necessari per a calentar-se 20 mil famílies tot un hivern.

Molt s'ha parlat del luxe i confort d'aquests vaixells. Res hi falta; biblioteques, piscines, tennis, gimasi, teatre, etc. Posseeixen ascensors, una impremta que tira varies edicions de periòdics diaris, etc., etc. Excés de confort potser, que a voltes fa descuidar la seguretat, com s'ha vist en el "Titànic". Bojeria també, voler sempre vaixells més grans, més confortables, més ràpids.

Però aqueixa bojeria mateixa, es de mera-

vellosa magnitud. Realitzar semblants construccions, llençar-les a l'Oceà a hora fixa; imaginar aparells de tal extraordinària potencia que donin vida a aquests monstres, una vida regular que'ls condeuixi al punt precís de destí, a l'instant fixat, més i mellor que'l ferrocarril, fer la permanència a bordo tan agradable que'l passatger oblida qu'està en el mar, agrupar totes les perfeccions, tots els progressos sobre'l més pèrfit element i domar-lo per la força del geni, es verdaderament produir una de les meravelles del mon i seria injust no regoneix-ho.

La crisis obrera i l'Ajuntament

En les derrerres sessions de l'Ajuntament s'ha parlat de la tristíssima en que van quedant els obrers tarragonins a conseqüència de les difícils circumstàncies que a travéssem. S'ha fet de moment lo únic que podia fer-se, que es emprendre treballs per compte del municipi, gastant en ells les quantitats disponibles en els presuposts. Però això, que de moment representa un alivi, no es pas un remei. Vindrà un moment en que l'Ajuntament se trobarà sense diners i allavors el conflicte serà pahorós.

Cal doncs, preocupar-se d'aquesta qüestió i no'ns sembla malament l'acord que prengué la corporació de convocar una reunió d'entitats. Perque es necessari que l'Ajuntament afronti resoltament el conflicte, però ben convençut que té darrera seu a tot el poble. Quan això s'obtingui—i s'obindrà segurament—sia del govern central, sia de la diputació, Obres del Port, etc., els medis sortiran amb relativa facilitat.

Per de prompte nosaltres n'indiquem un que'ns sembla ben fàcil. La Diputació té abandonades d'ençà que les construí les carreteres provincials, algunes de les quals, dues al menys, travessen el nostre terme. Doncs, bé; l'Ajuntament amb càrrec a lo que ha d'abonar per contingent provincial, podria cuidar de la reparació d'aquests troços de carreteres.

Altres idees tan pràctiques com aquestes se proposaran indubtablement en la reunió d'entitats pera evitar que la miseria s'apoderi de la classe obrera tarragonina.

Noves

El número vinent de RENOVACIÓ anirà dedicat bona part d'ell a commemorar la data de l'onze de Setembre de 1714, de trista recordança per a Catalunya.

Preguem als nostres amics que vulguin honorar les planes d'aquell número amb algun treball que tracti del segon centenari de la pèrdua de les llibertats de la nostra terra, que'ns els enviïn per tot el dijous vinent, ja que de rébrels nosaltres més tard, s'exposen a que no'ls hi poguem donar cabuda, lo que sentiriem moltíssim.

Per a parlar de l'abastiment d'aigües a Tarragona, havia de donar ahir nit una conferència en el "Centro Industrial" l'ex regidor popular en Santiago Vallvé.

Convindria que'l Sr. Alcalde disposés que's llimpiessin molts dels nostres carrers, i d'un modo ben especial els del Port, per estar alguns d'ells en un estat tan llastimos que's fan poc menys que intranzitables.

A més del "Centro Industrial", han enviat telegrams al Govern fent constar el seu desitg de que's conservi la neutralitat més absoluta en les actuals circumstàncies, la Cambra Agrícola i la Lliga de Droguers, Ultramarins i sos similars.

El grop esperantista "Tarragono Esperanto" ha organitzat varies festes per avui, amb motiu de commemorar el VI aniversari de la seva fundació.

Hem rebut el programa, que no publiquem per manca d'espai.

Agram la atenció del Grop al convidar-nos a les festes a que fem referència.

GRAN FÀBRICA DE CALÇAT

DE

RAMÓN CAVALLÉ

TARRAGONA

TELÉFON 120

REAL, 56

C.^a d Seguros Generales de Dusseldorf

Segurs de transports

La New-York, de New-York

Companyia de segurs sobre la vida

L'UNION, de París

Companyia de segurs contra incendis.

L'Assicuratrice Italiana, de Milan

Companyia de segurs contra accidents.

La Continentale, de Mannheim

Segurs de transports.

Passeig de Colon, 11 i 12, Barcelona

SUBDIRECTOR A TARRAGONA

Macià Mallol Bosch, carrer de Mar, 1

Societat de socors mutuels

TARRAGONA I SA PROVINCIA

dels cassos de malaltia, vellesa, invalidesa, viudetat i mort
Inscripta en el Govern Civil i en la Comisarfa
general de Segurs, segons mana la Llei.

Director facultatiu: **Dr. Rabadá**

Per a més informes dirigir-se al domicili social:
Rambla St. Joan, 75, pral. De 10 a 12 i de 5 a 7

CLÍNICA Y CONSULTORI PER A LES MALALTIES DE LA DONA

Vies urinaries, Cirurgia operatoria, parts, electroterapia i anàlisis micro-químic d'orina
i productes patològics.—Sero-Reacció de Wassermann.—Aplicació del 606

Baix la direcció del Dr. Rabadá

*Ex intern de l'Hospital de la Santa Creu, ex ajudant de la Policlínica del Dr. Fargas i Metge de
les Cases de Socors de Barcelona*

Consulta de 10 a 12 i de 5 a 7.—Per a obrers, de 7 i mitja a 8 i mitja nit.—Per a'ls pobres,
franca, dilluns, dimecres i dissapte de 12 i mitja a 1 i mitja.

Rambla de Sant Joan, 75, principal.—TARRAGONA

FRANCISCO POTAU

Calçat fet

i a la mida

Rambla de Sant Joan, 52

MAGATZEM DE FERRETERIA FUMISTERIA I QUINCALLA

Eines de totes classes.—Objectes per a regals.—Articles per a
magatzems de vins i olis

Macià Mallol Bosch, Carrer de Sant Agusti, 9

PAPERERIA I EFECTES D'ESCRITORI

DE

JOAN M. PIÑOL

Unió, 1 — TARRAGONA — Telefon 181

Gran assortit en llibres ratllats de totes menes i tamanys.
Escribanfes, Plumes Stilogràfiques, pesa-cartes,
copiadors, etc.

Gran novetat en pitja-papers amb rellotje veritat.
Postals de totes menes i albums per a les meteixes.

PREUS SUMAMENT BARATOS

FITER Enciclopedia moderna catalana.—Edició Gallach

Léxic Catalá.—Divulgació de termes tècnics, científics,
d'arts i oficis.—Antecedents del ordre històric i geogràfic.—
Observacions tecnològiques conexas ab els coneixements
artístics, científics i literaris.—Biografies.

Obra que ha merescut grans elogis de un aplec de cata-
lans il·lustres.

Cinc volums; presentació esmerada; planxes en relleu i
or; obra genuinament catalana.—Venda a plassos (38 ptes.) i
a comptat (35 ptes.)—Present de un moble simbòlic.

Diccionaris de totes les llengües: Catalá, Castellá, Es
panyol-Francés i Francés-Espanyol, Anglés-Espanyol
Espanyol-Anglés.—**Pal-las**, última paraula en aquesta mena
de publicacions.—**Diccionar. de Laousse.**

Venda y suscripció de tota mena de diaris y revistes es-
panyoles y extrangeres: **Centre de Suscripcions de Joan
Munté, Kioscos Rambla St. Joan y Rambla St. Carles.**

MOSTELLE

(RAIMOST)

SUC DE RAIMS SENSE ALCOOL

The Grape Juice C.^o L.^d

Londres i Tarragona

El Vermouth més higiènic

Un exelent refresc

El millor aliment en les
malalties i convalescencia.

Se ven per tot arrèu